

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek školskej inšpekcie

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

o stave a úrovni pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania na gymnáziu v školskom roku 2010/2011 v SR

Komplexné inšpekcie s cieľom zistiť stav a úroveň pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania sa vykonali na **27** gymnáziách, čo predstavuje 10,75 % z celkového počtu gymnázií v SR, z nich bolo **14** štátnych, **3** cirkevné a **10** súkromných, **1** s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským, **1** s vyučovacím jazykom maďarským. Súčasťou inšpekcie bolo posúdenie súladu školského vzdelávacieho programu so štátnym vzdelávacím programom. Túto úlohu plnili školskí inšpektori aj v rámci tematických inšpekcií, ktoré sa vykonali na **42** gymnáziách, čo tvorí 16,73 % z celkového počtu gymnázií v SR. Zo sledovaných subjektov bolo **26** štátnych, **6** súkromných a **10** cirkevných, **4** boli s vyučovacím jazykom národností, z toho **1** s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským, **3** s vyučovacím jazykom maďarským. Hodnotenie pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania bolo uskutočnené na základe vyhodnotenia zistení z hospitácií, z dotazníkov zadaných riaditeľom škôl a pedagogickým zamestnancom, z kontroly pedagogickej a ďalšej dokumentácie škôl. Využitie boli informácie získané z rozhovorov s riaditeľmi škôl a učiteľmi, z pozorovania a prehliadky škôl.

Riadenie školy

Školské vzdelávacie programy (ďalej ŠkVP) sa kontrolovali na **69** gymnáziách. Pri ich vypracovaní vychádzali školy zo štátneho vzdelávacieho programu pre nižšie ročníky gymnázia s osemročným štúdiom na úrovni ISCED 2, pre vyššie ročníky osemročného štúdia a štvorročného gymnázia na úrovni ISCED 3A. Štruktúra bola v 45 % škôl v súlade s požiadavkami školského zákona, pričom boli do značnej miery dodržané zásady a podmienky určené pre ich vypracovanie. Z povinných súčastí, ktoré chýbali, bola časť vypracovaná ako interný dokument školy. V 80 % škôl vytvárali kvalitne spracované časti predpoklad pre získanie požadovaných kognitívnych, osobnostných a sociálnych kompetencií žiakov. Úroveň niektorých znižovali nedostatky vo formálnej a obsahovej rovine (menej konkrétny obsah, disproporcija v rozpracovaní niektorých častí, nepresná terminológia, nerealizovanie aktualizácie), vyskytli sa však aj nedostatky závažnejšieho charakteru práve v tých častiach, ktoré určujú obsah a rozsah vzdelávania. Vážnosť dokumentov podporilo 83 % subjektov prerokovaním v pedagogickej rade a v rade školy, ich dostupnosť pre širšiu verejnosť 23 % škôl nezabezpečilo. Súkromné gymnázium v Prešovskom kraji, ktoré vyučovalo na základe projektu experimentálneho overovania, ŠkVP nemalo vypracovaný.

Spoločným kľúčovým pozitívom bolo zafinovanie **vlastných cieľov** školy zohľadňujúcich jej vonkajšie i vnútorné podmienky a špecifiká. Pri ich určení riadiaci zamestnanci vychádzali z poznania potrieb mikroregiónu a aktuálnych vzdelávacích požiadaviek žiakov a ich zákonných zástupcov so zreteľom na prioritné zabezpečenie kvalitného gymnaziálneho vzdelania ako prípravy na vysokoškolské štúdium a plnohodnotný život v spoločnosti. Cirkevné školy navyše významným spôsobom akcentovali zámer podporiť osobnostný rozvoj žiakov v oblasti formovania morálnych postojov a duchovných hodnôt. Stanovenie vlastných cieľov vzhľadom na veľkosť, štruktúru pedagogického zboru a ďalšie podmienky zodpovedali v 88 % subjektov ich skutočným možnostiam.

Pri tvorbe **komplexnej charakteristiky** využila väčšina gymnázií spracované SWOT analýzy, ktoré z hľadiska východiskového stavu boli niekedy čiastočne neaktuálne, alebo im chýbala objektivizujúca charakteristika školského prostredia odhaľujúca aj slabšie stránky. Perspektívy

rozvoja smerovali k skvalitneniu vyučovacieho procesu, zámerom viacerých škôl bolo pokračovanie v dlhodobých projektoch s orientáciou na rozvoj vzdelávania.

V **profile absolventa** definovalo 86 % gymnázií cieľový výstup nadväzne vychádzajúci z kľúčových kompetencií obsiahnutých v uplatňovaných štátnych vzdelávacích programoch.

Učebné plány škôl v 77 % akceptovali rámcový učebný plán. K negatívnym zisteniam vo viac ako v polovici subjektov patrilo ich nerozpracovanie na celú dĺžku štúdia, nesúlad s predmetovou štruktúrou (nezaradený povinný vyučovací predmet, uvádzanie nesprávneho názvu predmetu), nedodržanie predpísaného počtu hodín viacerých predmetov, nesúlad s celkovým týždenným počtom vyučovacích hodín v ročníku, neuvedenie počtu voliteľných hodín. Najslabšou stránkou sa javila neúplnosť vypracovania poznámok. Najčastejšie chýbali vlastné poznámky k deleniu tried na skupiny, informácie o špecifických formách organizácie vyučovania (kurzy, účelové cvičenia). Prevažná väčšina subjektov (81 %) preukázala začlenenie voliteľných hodín do jednotlivých vzdelávacích oblastí. Účelným využitím disponibilných hodín, či už posilnením predmetov zaradených do štátneho vzdelávacieho programu alebo zavedením nových vrátane ponuky voliteľných predmetov, školy cielene profilovali učebné plány v prospech vlastného zamerania.

Prístup jednotlivých škôl k vypracovaniu **učebných osnov** predmetov bol rôzny. K základným nedostatkom sa zaradilo nevypracovanie učebných osnov pre niektoré predmety, ich nerozpracovanie v rozsahu stanovenom vzdelávacím štandardom. Systematický prístup integrácie prierezovej problematiky do učebných osnov príslušných predmetov sa uplatnil v polovici škôl. Uvádzaný spôsob jej začlenenia v niektorých prípadoch nenaplnil svoj zámer. Niekde absentovalo jasné vymedzenie konkrétnych tém v rámci jednotlivých predmetov, v iných prípadoch boli začlenené do učebných osnov predmetov bez kontextu k tematickému celku, resp. potenciál obsahu predmetu vôbec nebol využitý na napĺňanie špecifických cieľov prierezových tém. Vyskytlo sa nezaradenie obsahovej náplne kurzu a účelových cvičení v rámci prierezovej témy ochrana života a zdravia, absencia prierezovej témy regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra, v gymnázium s osemročným štúdiom chýbala dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke.

V 81 % posudzovaných ŠkVP prezentovali školy **pedagogické stratégie**, prostredníctvom ktorých deklarovali nevyhnutnosť aplikovať výber efektívnych inovatívnych metód a foriem práce pri výchove a vzdelávaní žiakov v čase vyučovania i mimo neho. Smerovali k podpore a vytvoreniu podmienok pre žiakov dosahujúcich slabšie vyučovacie výsledky, tiež k rozvíjaniu špecifických schopností a talentu žiakov s cieľom dosiahnutia požadovaných kompetencií.

Prevažná časť ŠkVP (91 %) zahŕňala organizáciu **prijímacieho konania**, súčasťou 70 % boli informácie súvisiace s **ukončovaním štúdia**. Väčšina škôl, ktoré uvedené časti do ŠkVP nezačlenili, ich predložili ako samostatný materiál.

Výchovu a vzdelávanie zabezpečovali **pedagogické kolektívy**, ktorých aktuálny stav vrátane funkčnej štruktúry uviedlo 88 % škôl. Vo viacerých boli údaje z hľadiska východiskového stavu pedagogického zboru a strategických zámerov jeho budovania, stabilizácie a zvyšovania odbornosti málo konkrétne.

Vecný pohľad na kvalitu **priestorových a materiálno-technických podmienok** s uvedením plánovaných zmien poskytla prevažujúca časť (83 %) gymnázií. Základné **podmienky k zaisteniu bezpečnosti a ochrany zdravia** žiakov a pedagogických zamestnancov zadefinovalo 93 % škôl, väčšinu z nich zreteľne podporili vypracované školské poriadky.

Pri spracovaní **vnútorného systému kontroly a hodnotenia žiakov** postupovali školy zväčša v súlade s metodickými pokynmi na hodnotenie a klasifikáciu žiakov. Niektoré iba uvádzali informáciu, že sa budú riadiť platnými metodickými pokynmi. **Vnútorný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov** obsahujúci kritériá hodnotenia bol súčasťou 80 % ŠkVP.

Plán kontinuálneho vzdelávania pedagogických zamestnancov, ktorý obsahoval analýzu zloženia pedagogického zboru podľa kariérového stupňa a kariérovej pozície, vrátane plánovaných vzdelávacích aktivít vychádzajúcich zo stanovených cieľov uviedlo 83 % škôl.

V 72 % gymnázií deklarovali upravené **podmienky výchovy a vzdelávania pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami**. Vyše polovica kontrolovaných škôl vypracovala pre začlenených žiakov individuálne výchovno-vzdelávacie programy, v 58 % im zabezpečili poskytnutie odborného servisu. V prípade záujmu takýchto žiakov o štúdium signalizovali niektoré školy možnú úpravu podmienok pre ich vzdelávanie.

Stav a úroveň riadenia škôl (pedagogické riadenie, vnútorný systém kontroly a hodnotenia, klíma a kultúra školy, služby školy), podmienok a procesu výchovy a vzdelávania sa kontrolovali na 27 gymnáziách.

Vypracované **vnútorné predpisy, pokyny a usmernenia** súvisiace s **pedagogickým riadením** svojou aktuálnosťou a kompletnosťou v 67 % škôl vytvárali podmienky na realizovanie deklarovaných výchovno-vzdelávacích zámerov. Väčšinu z nich prerokovali na svojich zasadnutiach pedagogické rady. Pedagogická dokumentácia len v necelej polovici škôl bola vedená na predpísaných tlačivách. Jej kontrolou boli zistené viaceré nedostatky týkajúce sa používania nesprávneho názvu školy a označovania tried, odbornej terminológie v rozpore so školským zákonom, nedôslednosti vo vedení triednych kníh, výkazov, katalógových listov, neúplnosti protokolov o komisionálnych skúškach. V 2 školách s vyučovacím jazykom maďarským sa časť záznamov v triednych knihách nevedla dvojjazyčne. Niektoré plány práce nevychádzali z analýzy dosiahnutých výsledkov, chýbalo stanovenie termínov plnenia hlavných úloh a zodpovednosť konkrétnych osôb. Mieru dodržiavania školského poriadku jednotlivcami i triednymi kolektívami v 82 % subjektov zvyšovalo akceptovanie názorov žiakov pri jeho vypracovaní.

Kvalitu práce škôl pozitívne ovplyvnilo zabezpečenie **odbornosti vyučovania**, ktorá celkove dosiahla takmer 97 %, o niečo nižšia (90 %) bola v súkromných školách. V rámci sledovaných predmetov bola neodbornosť vyučovania zaznamenaná čiastočne v cudzom jazyku a v informatike.

Vo viac ako polovici škôl (67 %) bol realizovaný **rozhodovací proces** v súlade s platnými predpismi. K nedostatkom v časti vydaných rozhodnutí patrili neúplná alebo nesprávna citácia právnych predpisov prevažne vo výrokovvej časti, nepresná formulácia v poučení. V rozpore s právnymi predpismi boli vydané niektoré rozhodnutia podľa zákona o správnom konaní a rozhodnutia nad rámec kompetencií ustanovených zákonom. Vyskytli sa i prípady nevydania rozhodnutí vyplývajúcich z platného právneho predpisu.

Prijímacie konanie sa uskutočnilo prevažne na základe stanovených podmienok prijatia, v 85 % subjektov po ich prerokovaní v pedagogickej rade a so súhlasom zriaďovateľa. Nedostatkom v škole bolo nezriadenie prijímacej komisie na posúdenie študijných predpokladov uchádzačov. V súkromnom gymnáziu v Prešovskom kraji riaditeľ prijímal žiakov zo základných škôl do vyšších ročníkov osemročného štúdia v rozpore so školským zákonom.

Pozitívne možno hodnotiť zriadenie **poradných orgánov** vo všetkých školách. Menej priaznivé bolo posúdenie kvality práce predmetových komisií vzhľadom na to, že činnosť viacerých nevychádzala z analýzy výsledkov za minulý školský rok, chýbali ciele smerujúce k zlepšeniu kvality vyučovania, rezervy sa vyskytli v riešení výchovno-vzdelávacích otázok a problémov žiakov. Plnili najmä organizačnú a koordinačnú funkciu pri realizácii úloh v nadväznosti na úlohy vyplývajúce z plánov práce škôl, v menšej miere bola zabezpečená ich funkčnosť v oblasti metodickéj a kontrolnej.

Rozpracovanie **vnútorného systému hodnotenia a klasifikácie žiakov** zabezpečili školy (70 %) na rozdielnej úrovni, v 44 % nebol prerokovaný v metodických orgánoch. Základné zásady hodnotenia a klasifikácie vzdelávacích výsledkov žiakov tvorili vo väčšine súčasť ŠkVP, v niektorých absentovali alebo boli zadefinované formálne s odkazom na príslušný metodický pokyn, ojedinele aj neaktuálny. Zriedkavo neboli formy, druhy a frekvencia skúšania náležite rozpracované na podmienky príslušných predmetov. Žiaci kritériá hodnotenia zväčša poznali, boli s nimi oboznámení najmä prostredníctvom triednych učiteľov, niekedy ich osobitne vo vzťahu k vyučovaciemu predmetu informovali príslušní učitelia. Kontrola dodržiavania pravidiel

hodnotenia a klasifikácie žiakov bola v 63 % gymnázií súčasťou zasadnutí pedagogických rád alebo hospitačnej činnosti vedúcich zamestnancov školy. Pozitívom vo všetkých subjektoch bol preukázateľný spôsob informovania zákonných zástupcov o zhoršení prospechu alebo správania sa žiakov.

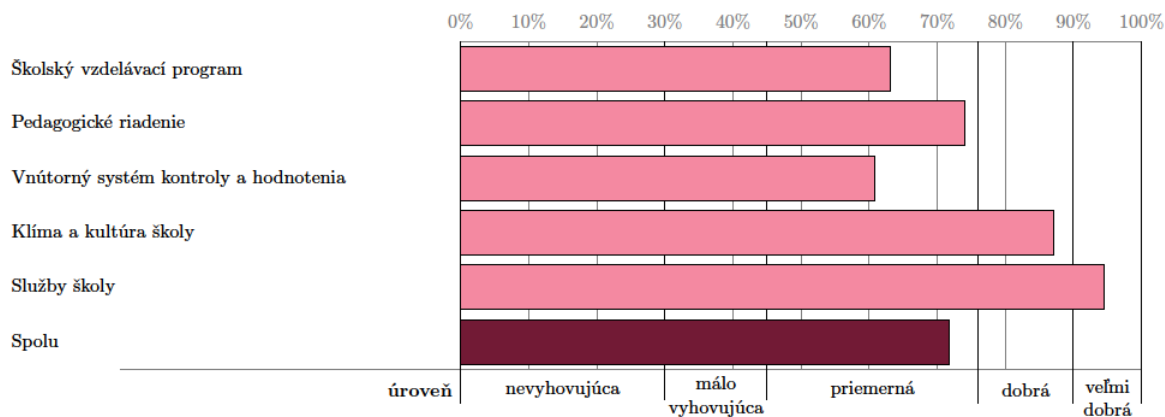
Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia zamestnancov vypracovalo 93 % škôl. Prevažne bol rozpracovaný v ročnom pláne kontrolnej a hospitačnej činnosti, v praxi sa zväčša dodržiaval, vrátane hodnotenia činnosti pedagogických zamestnancov podľa interne vypracovaných kritérií. Zlepšenie si vyžaduje analyzovanie a zovšeobecňovanie kontrolných zistení. Závažným nedostatkom bola absencia prijímania adekvátnych opatrení na odstránenie negatívnych javov a ich príčin, čo často spôsobilo ich dlhodobejšie pretrvávanie. Funkčnosť vnútorného systému kontroly bola so zreteľom na skvalitňovanie výchovno-vzdelávacej činnosti škôl najslabším článkom riadenia.

Úroveň **klímy a kultúry škôl** bola pozitívne ovplyvnená vytvorením príjemného a inšpiratívneho pracovného prostredia pre žiakov i pedagógov. V školách prevládala vzájomná akceptácia a dobrá spolupráca medzi učiteľmi a žiakmi ako aj medzi školou a väčšinou rodičovskej verejnosti. K podpore dobrých vzťahov na škole prispela v 82 % subjektov aj zaangažovanosť žiackej školskej rady. Klímu a kultúru posilňovalo zapájanie žiakov do národných, medzinárodných i vlastných školských projektov podporujúcich ich osobnostný rozvoj v rôznych oblastiach, spolupráca s inými školami v regióne, v niektorých subjektoch rozvíjanie kontaktov s partnerskými školami v zahraničí, vrátane organizovania výmenných návštev pedagógov i žiakov. Spolupatričnosť ku škole, jej prezentáciu na verejnosti podporovalo vo väčšine škôl (67 %) vydávanie školského časopisu, organizovanie spoločenských, kultúrnych i športových podujatí, účasť na realizácii charitatívnych akcií. Výsledkom aktívnej a systematickej kooperácie pedagógov a žiakov bola zapojenosť v predmetových olympiádach, vedomostných i športových súťažiach v rámci regiónu, kraja, tiež i na celoštátnej a medzinárodnej úrovni. Klíma väčšiny škôl (78 %) bola podľa výsledkov vyhodnotenia dotazníka otvorená, charakterizovaná demokratickým štýlom riadenia, súdržnosťou, angažovanosťou učiteľov, rešpektujúcimi vzťahmi.

Na veľmi dobrej úrovni boli realizované **služby škôl**. Prostredníctvom výchovného poradcu poskytovaná funkčná poradenská komunikácia smerovala k žiakom, k ich zákonným zástupcom i k pedagogickým zamestnancom. Na základe dlhodobých skúseností v danej oblasti mali vytvorené úzke pracovné kontakty s odbornými zamestnancami regionálnych poradenských zariadení. Školy vytvárali vhodné podmienky na výchovu žiakov mimo vyučovania, zapojením do záujmovej činnosti podporovali aktívne využívanie voľného času, rozvoj ich nadania a talentu. Široká ponuka záujmových útvarov reflektovala záľuby a potreby žiakov v rôznych oblastiach.

Riadenie školy bolo v školách na priemernej úrovni (graf č. 1).

Graf č.1 Riadenie školy

Podmienky výchovy a vzdelávania

V oblasti **personálnych podmienok** neboli v 14 % škôl vo funkcii riaditeľa školy zabezpečené kvalifikačné predpoklady a požiadavky na výkon riadiacej funkcie. Z ostatných vedúcich pedagogických zamestnancov túto podmienku nespĺňalo 18 %, viacerí sa zúčastňovali funkčného vzdelávania, na 2 gymnáziách (Banskobystrický a Trenčiansky kraj) zástupca riaditeľa nebol ustanovený. Vyskytlo sa nedodržanie rozsahu priamej vyučovacej činnosti niektorými vedúcimi pedagogickými zamestnancami. Školy (okrem 1) mali vypracované ročné plány kontinuálneho vzdelávania, ktoré prevažne vychádzali zo stanovených dlhodobých zámerov a ich aktuálnych potrieb. Vedenia škôl podporovali odborný rast pedagógov, umožňovali im prehĺbovanie, zdokonaľovanie a rozširovanie profesijných kompetencií potrebných na výkon pedagogickej činnosti predovšetkým v oblasti modernizácie edukačného procesu. V pedagogických kolektívoch prevládal záujem o kreditové formy vzdelávania realizované metodicko-pedagogickým centrom. Pre začínajúcich pedagogických zamestnancov sa podľa vypracovaného programu (s výnimkou súkromného gymnázia v Banskobystrickom kraji) priebežne uskutočňovalo adaptačné vzdelávanie. Závažnejšie nedostatky v súvislosti s delegovaním kompetencií na začínajúcich učiteľov sa vyskytli na súkromnom gymnáziu v Trenčianskom kraji. Metodické orgány sa v necelej polovici kontrolovaných škôl podieľali na internom vzdelávaní učiteľov zväčša vzájomným informovaním o obsahu odborných školení a seminárov, ktorých sa individuálne zúčastňovali, zriedka realizáciou otvorených hodín.

Priestorové podmienky väčšiny škôl (85 %) poskytovali podnetné pracovné prostredie na edukačnú činnosť. Výchovno-vzdelávací proces realizovali v kmeňových triedach, výraznou mierou v odborných jazykových učebniach, v odborných učebniach najmä pre prírodovedné predmety a informatiku, v niektorých školách čiastočne využívali priestory školskej knižnice. Širšiu možnosť na uplatnenie moderných metód a foriem vyučovania poskytovali multimediálne učebne. Prenajaté priestory, v ktorých sídlili 3 gymnáziá, nevytvárali v plnej miere primerané podmienky na realizáciu ŠkVP. V 6 subjektoch bez vlastnej telocvične riaditeľa zabezpečili prenájmy mestských telocviční a športovísk alebo telovýchovné priestory susediacich škôl. Podmienky pre telesný a športový rozvoj žiakov v niektorých školách čiastočne obmedzoval menej vyhovujúci stav vnútorných priestorov telocvične, tiež nevybudovaný alebo nedostatočne upravený vonkajší športový areál, ktorý si vyžaduje obnovu. Gymnáziá predovšetkým športového zamerania disponovali v tomto smere vhodným až nadštandardným priestorovým vybavením (posilňovňa, golfový trenažér, stolnotenisová herňa, vonkajšie ihrisko s umelou trávou, tenisové dvorce). Interiérové a exteriérové priestory slúžili (s výnimkou 1 subjektu) školám podľa rozvrhov a prevádzkových poriadkov vo vyučovacom čase i mimo neho. V Nitrianskom kraji mali 3 školy k dispozícii spoločenské alebo konferenčné sály, ktoré využívali na rôzne celoškolské podujatia. V 11 % subjektov zabezpečili debariérizačné úpravy vstupných priestorov, v jednom upravili aj učebné priestory s ohľadom na žiakov so zdravotným znevýhodnením, ostatné zvažovali úpravy v prípade, ak by mali takýchto žiakov.

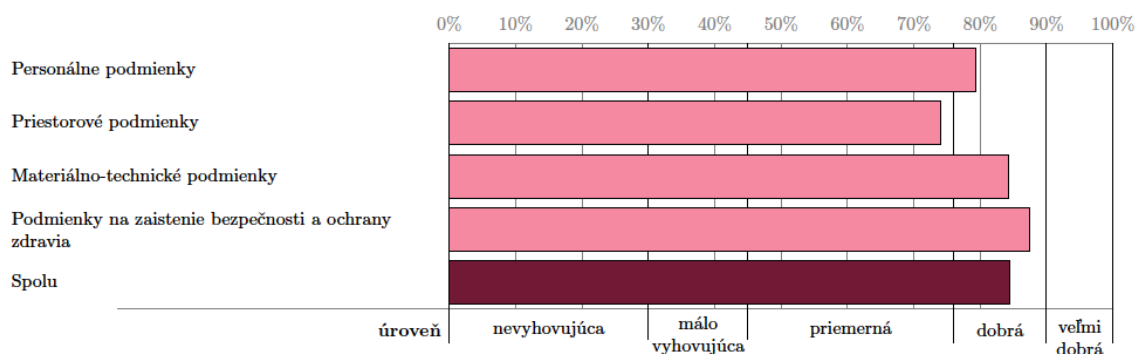
Oblasť **materiálno-technických** podmienok podstatne determinujúcich úroveň vyučovacieho procesu mala dobrú úroveň. Väčšinou školy disponovali platnými učebnicami okrem ročníkov, ktorých sa týkala prebiehajúca školská reforma. Čiastočnú kompenzáciu ich absencie riešili vyučujúci diktovaním poznámok, prezentovaním učebného materiálu cez dataprojektor, využívaním alternatívnych študijných textov alebo zapožičaním učebníc zo základnej školy. Pozitívnym zistením v 89 % gymnázií bola dostatočná vybavenosť didaktickou technikou a v 74 % škôl aj učebnými pomôckami, z ktorých ale časť bola zastaraná. Viaceré školy prezentovali primeranú disponovanosť výukovým softvérom, jeho využitie však bolo málo efektívne, učitelia s nim pracovali prevažne pri prezentácii nových poznatkov. Zriadením odborných učební vybavených prístupom na internet vytvárali všetky školy vhodné podmienky na uplatňovanie informačných a komunikačných technológií (IKT) vo vyučovaní. Niektoré nainštalovaním lokálnych

bezdrôtových sietí umožňovali žiakom a pedagogickým zamestnancom neobmedzené pripojenie aj v čase mimo vyučovania. Napriek uvedeným podmienkam nebola rozvíjaniu kľúčových spôsobilostí v oblasti digitálnej gramotnosti venovaná postačujúca pozornosť. Zistenie bolo v rozpore s kľúčovými cieľmi škôl, ktoré si zdokonalenie týchto zručností stanovili ako jednu z priorit. Školy vzdelávajúce žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami boli vybavené kompenzačnými pomôckami, umožňovali im využívať tiež vlastné pomôcky (načúvací aparát, dioptrické pomôcky).

Spoločným pozitívom v rámci **podmienok na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia** bolo vytvorenie vhodnej organizácie vyučovania, ktorá reflektovala špecifiká dochádzky spolu so zásadami psychohygieny žiakov a pedagógov. V rozvrhoch boli dodržané pokyny pre stanovenie začiatku a konca vyučovania, maximálny určený počet vyučovacích hodín v 1 dni. Čiastočne sa zistili nedostatky v organizácii prestávok, ojedinele sa vyskytlo skrátenie dĺžky vyučovacích hodín. Nepriaznivý dopad na relaxáciu žiakov počas prestávok mala v 1 subjekte absencia kmeňových učební pre niektoré triedy. Vo všetkých školách boli na prístupnom mieste zverejnené vypracované školské poriadky. Ich obsah predložilo na prerokovanie orgánom školskej samosprávy a pedagogickej rade 70 % subjektov. Zahŕňali jednoznačne a dosť podrobne upravené práva a povinnosti žiakov, väčšinou vymedzovali aj vzťahy medzi žiakmi a pedagogickými zamestnancami. Viac ako tretina škôl (37 %) nevenovala dostatočnú pozornosť právam a povinnostiam zákonných zástupcov žiakov, v 70 % škôl upravoval školský poriadok podmienky na zaistenie ochrany pred diskrimináciou a násilím. Koordinátori prevencie (v 2 G neustanovení) zabezpečovali v spolupráci s vedením, s odbornými zamestnancami poradenských centier, zdravotníckych zariadení, programy aktívnej ochrany zamerané na zdravý životný štýl. Nedostatkom sa javila skutočnosť, že v tretine škôl chýbalo vypracovanie systémových aktivít k prevencii a riešeniu šikanovania a agresivity žiakov v zmysle platného metodického usmernenia. Niektoré aktivity preventívneho charakteru sporadicky uvádzali v pláne práce školy a v plánoch práce triednych učiteľov. Preventívno-výchovné činnosti vychádzajúce z prijatých národných programov boli realizované rôznymi formami s dôrazom na zážitkové a emocionálne vnímanie. V tretine škôl chýbala rozpracovanosť Národného programu obchodovania s ľuďmi, štvrtina škôl nevenovala záujem programu duševného zdravia. Školy mali v pedagogickej a pracovnej dokumentácii vypracované zásady na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov pri výchovno-vzdelávacích činnostiach. Oboznamovali s touto problematikou žiakov prostredníctvom vstupných inštruktáží, poskytovali informovanosť tiež zamestnancom škôl. Ojedinele v dokumentácii súvisiacej s organizovaním mimovyučovacích aktivít chýbali písomné záznamy o poučení účastníkov o bezpečnosti a ochrane zdravia, informovaný súhlas zákonných zástupcov k organizovaným školským výletom. Príkladnú pozornosť venovali evidencii školských úrazov.

Podmienky výchovy a vzdelávania boli na dobrej úrovni (graf č. 2).

Graf č.2 Podmienky výchovy a vzdelávania

Priebeh a výsledky výchovy a vzdelávania

Stav a úroveň vyučovania a učenia sa vo vyučovacom procese sledoval prostredníctvom **897** hospitácií v rámci jednotlivých predmetov vo vzdelávacích oblastiach jazyk a komunikácia, matematika a práca s informáciami, človek a spoločnosť, človek a príroda, zdravie a pohyb. Proces výchovy a vzdelávania zreteľne posilňovala pozitívna pracovná atmosféra, tolerantné vzťahy a vzájomný rešpekt. Obsah učebnej témy zohľadňujúci požiadavky vzdelávacieho štandardu jednoznačne definovali učitelia na 98 % hodín, ciele vzdelávania v niektorých predmetoch však konkretizovali menej výrazne. Prevažná väčšina overovala úroveň pochopenia a osvojenia nových poznatkov priebežne, časť využila spätnú väzbu v závere vyučovacej hodiny. V rámci zohľadňovania rozdielných vzdelávacích schopností žiakov zadávané úlohy a praktické činnosti zväčša nediferencovali (72 %), ale čas na ich spracovanie väčšinou prispôbovali pracovnému tempu jednotlivcov, čo sa niekedy negatívne odrazilo v plynulosti a dynamike vyučovania.

Vo vzdelávacej oblasti **jazyk a komunikácia** sa výchovno-vzdelávací proces kontroloval v predmetoch *slovenský jazyk a literatúra, slovenský jazyk a slovenská literatúra, prvý a druhý cudzí jazyk*. V expozičnej fáze hodín boli poznatky predkladané zrozumiteľným spôsobom s využitím monologických metód, ale aj analyticko-syntetických a induktívnych učebných postupov s dôrazom na systematické usporiadanie učiva, časové a vzťahové vysvetlenie súvislosti. Pridelené úlohy vyžadovali od žiakov nielen aplikáciu nových poznatkov a skôr získaných vedomostí, ale v cudzích jazykoch často aj uplatnenie tvorivosti pri opisoch obrázkov, v úvahách na určené témy, pri vytváraní vlastných prezentácií a projektov. Učitelia slovenského jazyka a literatúry podporovali rozvoj poznávacích a učebných kompetencií sprístupňovaním jazykových prostriedkov v spojení s východiskovým textom, praktickými príkladmi, výberom vhodných úloh na pochopenie, precvičenie jazykových znalostí, menším zastúpením úloh tvorivého charakteru. Prostredníctvom interpretačno-hodnotiaceho spôsobu práce s literárnym textom boli žiaci vedení ku kritickému mysleniu, k určaniu problému (definovanie hlavnej myšlienky, podstatných informácií) a k jeho riešeniu. Rozvíjanie poznávacích a učebných kompetencií žiakov bolo orientované na prácu s rôznymi informačnými zdrojmi a učebnými pomôckami, zriedkavejšie boli využité didaktické prostriedky. Žiaci preukázali adekvátne poznávacie a učebné spôsobilosti, dokázali zovšeobecniť skúsenosti, v menšej miere zaujať stanovisko a v rámci diskusie uviesť argumenty pre svoje tvrdenia, v tvorbe záverov boli menej samostatní. Aktívny prístup prejavili v rozvíjaní komunikačných zručností najmä pri interpretácii literárnych ukážok, v práci s umeleckým textom, využívali prvky tvorivého písania, zdôrazňovali svoje estetické a emocionálne postoje. Zaradovanie modelových situácií a situačných rozhovorov v práci vo dvojiciach alebo skupinách napomáhalo na vyučovaní cudzích jazykov nácviku rečovej pohotovosti žiakov, čo prispelo na vyše polovici hodín k rozvíjaniu ich interpersonálnych zručností. Citlivá korektúra verbálneho prejavu bola pre žiakov pozitívnou stimuláciou, umožňovala im hlavne v cudzích jazykoch prekonávať komunikačnú nesmelosť a podporovala ich kultivované, spravidla gramaticky a jazykovo správne vyjadrovanie. Na hodnotenie činnosti žiakov boli zo strany učiteľov najčastejšie využívané verbálne motivačné výroky a pochvaly, na tretine hodín bolo uplatnená klasifikácia, nie vždy odôvodnená na základe hodnotiacich kritérií. K slabým stránkam vyučovania patrila nízka frekvencia podnetov učiteľov na hodnotenie žiackych výkonov a tiež na rozvíjanie zručností žiakov v oblasti IKT. Negatívnym zistením v niektorých subjektoch bolo nezabezpečenie continuity vzdelávania vo vyučovaní prvého cudzieho jazyka. *Stav a úroveň vyučovania a učenia sa predmetov vzdelávacej oblasti jazyk a komunikácia boli na priemernej úrovni.*

Proces výchovy a vzdelávania sa vo vzdelávacej oblasti **matematika a práca s informáciami** sledoval na vyučovacích hodinách predmetov *matematika a informatika*. Celková efektivita vyučovania *matematiky* bola pozitívne ovplyvnená zrozumiteľným sprístupňovaním poznatkov vyučujúcimi s dôrazom na porozumenie logických a príčinných súvislostí a aplikáciu teoretických vedomostí i na rozvoj matematických zručností žiakov. Rozvíjanie poznávacích a učebných kompetencií žiakov čiastočne znižoval menší podiel úloh vyžadujúcich kreativnosť, s výnimkou

uplatnenia tvorivosti a predstavivosti v geometrii. Žiaci prioritne riešili úlohy zamerané na aplikáciu získaných poznatkov, s menšou úspešnosťou sa im darilo matematicky uvažovať, samostatne navrhovať riešenia úloh, vyvodzovať závery a zovšeobecnenia. Prípadné chybné odpovede boli často využívané na vedenie krátkych diskusií a riadených rozhovorov s cieľom nájsť správnu odpoveď, naučiť žiakov argumentovať a zdôvodňovať. Názornosť vyučovania nebola dostatočne podporená didaktickou technikou. Využitie edukačných programov sa ojedinele uplatnilo pri simulácii priebehu grafu funkcie a overení výpočtov. Najčastejšie používali žiaci rysovacie potreby a kalkulačky, pracovali tiež s modelmi stereometrických telies. Nevýrazne boli rozvíjané interpersonálne vzťahy žiakov bez zaradenia organizačných foriem vyučovania, ktoré by podporili ich vzájomnú spoluprácu vo dvojiciach či skupinách. Aktivitu žiakov vyučujúci v prevažnej miere motivovali verbálnym hodnotením, menej bolo zastúpené hodnotenie klasifikáciou, zaostávalo podnecovanie žiakov k hodnoteniu a sebahodnoteniu. Vyučovanie **informatiky** prebiehalo v tvorivom prostredí odborných učební, ktorých materiálo-technické vybavenie umožňovalo žiakom aktívne samostatne pracovať, čo kladne ovplyvnilo jeho celkovú úroveň. V niektorých prípadoch učitelia uprednostnili popis činností, ktoré mali žiaci na hodine vykonávať, namiesto oboznámenia s cieľom vyučovania. Sústredili pozornosť na logické odôvodnenie sprostredkovaných informácií a prostredníctvom vhodne volených otázok podnecovali u žiakov reflexiu. Často zadávali úlohy podporujúce precvičenie digitálnej gramotnosti, rozvoj kreativity s využitím medzipredmetových vzťahov, vyhľadávanie i triedenie dát a informácií najmä z internetových zdrojov. Pri výklade učitelia efektívne pracovali s notebookom prepojeným s dataprojektorom alebo s interaktívnou tabuľou, využili aj výukový softvér. Väčšina žiakov dokázala riešiť úlohy zamerané na porozumenie nových poznatkov a aplikáciu vedomostí s využitím svojich zručností, iba menšia časť učiteľov ponechávala žiakom priestor na vzájomnú komunikáciu, a len na polovici hodín dostali príležitosť prezentovať výsledky svojej činnosti. V rámci zohľadňovania vzdelávacích potrieb jednotlivcov vyučujúci niekedy uprednostnili individuálny doplnujúci výklad a toleranciu pomalšieho pracovného tempa pred diferenciaciou úloh, čo sa prejavilo na znižovaní aktivity tých žiakov, ktorí prácu s počítačom zvládali rýchlejšie. *Stav a úroveň vyučovania a učenia sa predmetov vzdelávacej oblasti matematika a práca s informáciami boli na priemernej úrovni.*

Vo vzdelávacej oblasti **človek a spoločnosť** boli kontrolované predmety **dejepis, občianska náuka a geografia**. V učebných činnostiach prebiehalo rozvíjanie poznávacích a učebných kompetencií v kontinuite staršieho a novšieho učiva s akcentom na pochopenie vzťahov a súvis medzi spoločenskými javmi a historickými udalosťami. V geografii sa zreteľnejšie prejavilo interpretovanie geografických súvislostí s využitím medzipredmetových vzťahov a s výraznou preferenciou aplikačných otázok. Učitelia žiakov motivovali aj kreatívnymi úlohami, situačnými hrami, viedli ich k vysvetľovaniu spoločenskej reality, na niektorých hodinách využili brainstorming. Preferovali pritom aktívny verbálny prejav žiakov a zdôvodnenie vyjadrených názorov argumentmi. Pri práci s informačnými zdrojmi, najmä s učebnicou, kopírovanými textovými materiálmi, historickými prameňmi, časopismi a pracovnými listami preukázali žiaci na väčšine hodín schopnosť vyhľadávať a spracovať získané informácie. Uplatnené praktické úlohy z geografie vyžadovali výber geografických faktov z atlasu a mapy, z internetu. K rýchlejšiemu pochopeniu a osvojeniu predkladaných poznatkov prispelo efektívne využitie učebných pomôcok, na tretine hodín aj využitie didaktickej techniky. Žiaci vo veľkej miere prejavovali záujem o učenie a činnosti na vyučovacích hodinách. Väčšinou aktívne reagovali na podnety, pomerne úspešne riešili úlohy zamerané na porozumenie, zvyčajne spoločne s vyučujúcim analyzovali dejepisné pramene. Využívali možnosť vyjadrovať svoje znalosti a zručnosti formou referátov, úroveň ich prezentácie zodpovedala nadobudnutým skúsenostiam a intelektuálnym schopnostiam. Málo efektívne metódy a formy práce sa na niektorých vyučovacích hodinách prejavili nízkym stupňom ich aktivity. V inšpirujúcom pracovnom ovzduší, predovšetkým na vyučovaní občianskej náuky, mali žiaci priestor na prezentovanie vlastných názorov a občianskych postojov. Práca vo dvojiciach

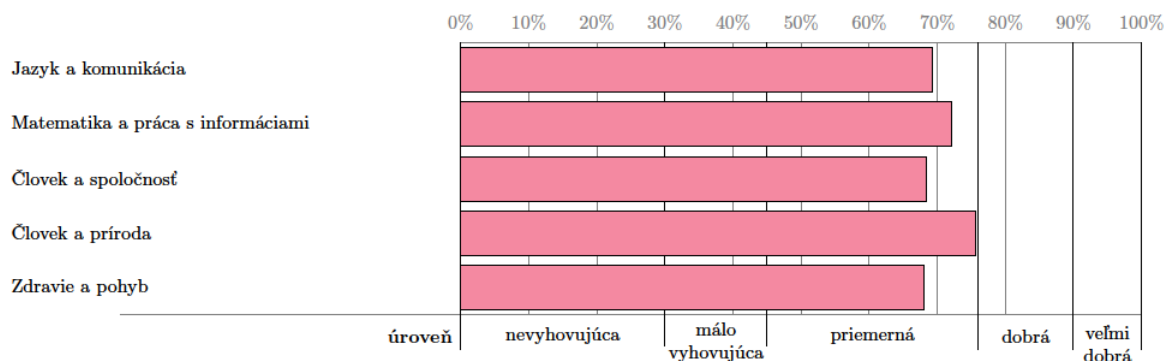
alebo skupinách s pridelením úloh súvisiacich s danou témou, ktorá bola zaradená na vyše polovici hodín, ich motivovala k vzájomnej spolupráci, komunikácii a prezentovaniu výsledkov tímovej práce. Prevažujúce priebežné verbálne hodnotenie a oceňovanie správnych odpovedí bolo pozitívnym prínosom na posilnenie sebavedomia žiakov. Nedostatočné podnecovanie na hodnotenie svojich výkonov a výkonov spolužiakov viedlo k minimálnej schopnosti rozvíjať hodnotiace a sebahodnotiace žiacke zručnosti. Zlepšenie si vyžaduje rozvíjanie kompetencií v oblasti IKT častejším zadávaním úloh priamo v procese vyučovania. *Stav a úroveň vyučovania a učenia sa predmetov vzdelávacej oblasti človek a spoločnosť boli na priemernej úrovni.*

Obsah vyučovacích hodín **fyziky, chémie a biológie** zo vzdelávacej oblasti **človek a príroda** bol charakterizovaný cieľavedomým rozvíjaním praktických návykov žiakov, ich systematickým vedením k správnym pracovným postupom, so zreteľom na dodržiavanie bezpečnostných predpisov hlavne pri rozmanitých manuálnych činnostiach. Vyučujúci v procese prezentovania nových poznatkov dbali na ich logický sled. Prevažne zdôrazňovali postupnosť, nadväznosť a príčinné súvislosti chemických zákonitostí, fyzikálnych javov a procesov, podporovali vytváranie správnych predstáv o dejoch prebiehajúcich v prírode a o fungovaní života na zemi. Zaujali žiakov adekvátne zvolenými príkladmi z praxe a vhodným začlenením environmentálnej problematiky, čo ich pozitívne ovplyvnilo vo vyjadrovaní vlastných názorov, postojov a skúseností. K rozvoju poznávacích a učebných kompetencií výrazne prispievalo sprostredkovanie vedomostí rôznymi metódami a formami práce. Zaradenie demonštračných pokusov na vyučovaní fyziky, v menšom rozsahu na hodinách chémie, efektívne využívanie učebných pomôcok a na vyše polovici hodín aj didaktickej techniky, vytvárali širší priestor pre názorné aj zážitkové učenie. V biológii rozvíjanie kompetencií v oblasti IKT podporila tvorba počítačovej prezentácie a práca s výukovým programom. Záujem žiakov o učenie bol zjavný, vedeli reagovať na otázky zamerané na porozumenie a nenáročnú aplikáciu poznatkov, chápali obsah využívaného odborného textu, v menšej miere samostatne navrhovali riešenia problémov a formulovali závery zo zistení. Značná podpora aktívneho vyjadrovania žiakov zo strany vyučujúcich mala adekvátnu odozvu v ich prejave, ktorý bol vecný, kultivovaný, ale často stručný, niekedy s nepresnosťami v oblasti odbornej terminológie. Niektoré vyučovacie hodiny s klasickou formou a dominantným postavením učiteľa kreativitu žiakov potláčali. Pri praktických činnostiach a problémových úlohách umožňovali učitelia žiakom diskutovať v skupinách a vzájomne spolupracovať, čím takmer na polovici hodín vytvorili podmienky na rozvíjanie ich personálnych a interpersonálnych kompetencií. Slabá intenzita podnecovania žiakov k hodnoteniu svojich výkonov a výkonov spolužiakov sa prejavila ich nevýraznými hodnotiacimi zručnosťami. *Stav a úroveň vyučovania a učenia sa predmetov vzdelávacej oblasti človek a príroda boli na priemernej úrovni.*

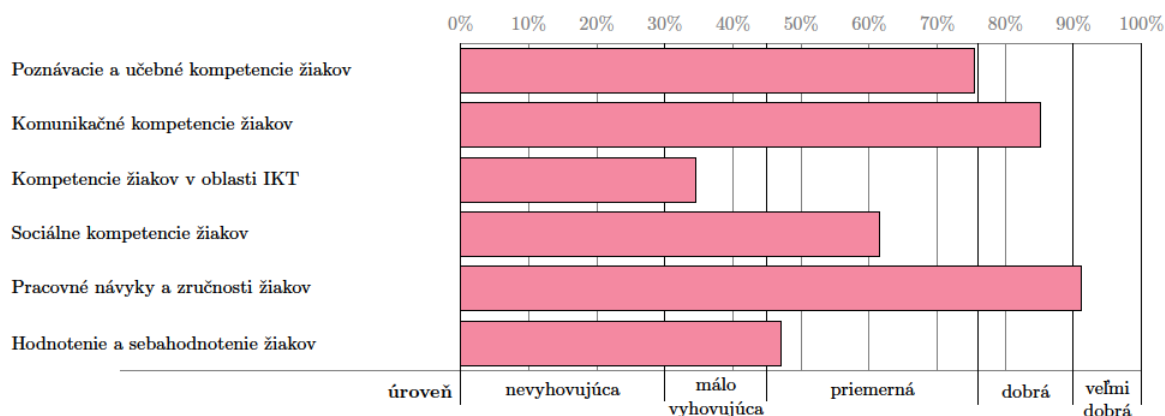
V rámci vzdelávacej oblasti **zdravie a pohyb** sa výchovno-vzdelávací proces na sledovaných hodinách **telesnej a športovej výchovy** prevažne realizoval v súlade s učebnými osnovami, ciele vyučovania sa plnili, ale žiaci neboli vždy jednoznačne s nimi oboznámení. Vzájomný rešpekt medzi učiteľom a žiakmi dotváralo nielen zohľadňovanie učebného tempa jednotlivcov, ale zväčša aj rešpektovanie rozdielov ich pohybových daností. V rozvíjaní učebných kompetencií prevažovalo sprístupňovanie učiva zreteľným, názorným spôsobom, s dôrazom na rozvíjanie správnych pohybových návykov s podporou predvádzania praktických ukážok. Vhodné využívanie telovýchovného náčinia iniciovalo zvýšený záujem žiakov, bolo prínosom pre ich angažovanosť v aktívnej prezentácii osvojených zručností. Rozvoj personálnych a interpersonálnych kompetencií zabezpečovali učitelia najmä cvičením vo dvojiciach a v skupinách, vyžadovanú vzájomnú pomoc a kooperáciu žiaci nedokázali vždy uskutočniť. Učitelia žiacke výkony hodnotili prevažne verbálne, málo ich podnecovali k hodnoteniu vlastných výkonov a výkonov spolužiakov. Kvalitu úrovne vyučovania na gymnáziu v Trenčianskom kraji negatívne ovplyvnilo nedôsledné zabezpečenie spätnej väzby, neplnenie učebných osnov hlavne z dôvodu vytvárania zmiešaných skupín žiakov z rôznych ročníkov, skrátenie dĺžky vyučovacích hodín. *Stav a úroveň vyučovania a učenia sa vo vzdelávacej oblasti zdravie a pohyb boli na priemernej úrovni.*

Stav a úroveň vyučovania a učenia sa boli na priemernej úrovni (graf č. 3 a č. 4).

Graf č.3 Stav a úroveň vyučovania a učenia

Graf č.4 Stav a úroveň rozvíjania kľúčových kompetencií

Záver

V oblasti **riadenia škôl** patrili k výrazným pozitívnym stránkam poskytované služby, ktoré boli zabezpečené účinným výchovným poradenstvom reflektujúcim vzdelávacie a osobnostné potreby žiakov a poskytujúcim základný odborný servis pre pedagógov, žiakov a ich zákonných zástupcov. Zreteľne podnecujúcu klímu a kultúru škôl reprezentovala obojstranná podpora a spolupráca pedagogických a žiackych kolektívov, čo vytvorilo dobré predpoklady pre zapojenosť a aktivizáciu žiakov v rôznych činnostiach. Vypracované školské vzdelávacie programy umožňovali vo väčšine škôl realizovať výchovu a vzdelávanie v súlade s jej princípmi a s prevažne reálne zadanými vlastnými cieľmi korešpondujúcimi s podmienkami, možnosťami a plánovanou profiláciou. V základnom programovom dokumente sa najčastejšie nedostatky týkali ich štruktúry, úrovne vypracovania učebných plánov, rozpracovania obsahových a výkonových štandardov v učebných osnovách niektorých predmetov, začlenenía priezových tém a spôsobu ich realizácie vo vyučovaní. V uvedenej ponuke upravených podmienok pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími výsledkami bola nižšia pozornosť venovaná vypracovaniu individuálnych programov pre týchto žiakov. Pozitívne možno hodnotiť v rámci pedagogického riadenia takmer vo všetkých školách vypracované vnútorné predpisy, pokyny a usmernenia, niektorým z nich však chýbala aktualizácia vo vzťahu k právnym predpisom a čiastočne aj k deklaroványm cieľom. Prínosom bolo zabezpečenie 97 % odbornosti vyučovania. Výraznejší posun pri vypracovaní školského poriadku zaznamenala akceptácia návrhov žiackej školskej rady. Vo vedení pedagogickej dokumentácie bola zistená nedôslednosť. Rozhodovací proces realizovali riaditelia vo väčšine subjektov s určitými formálnymi a obsahovými chybami, vydané boli i rozhodnutia v rozpore s platnými právnymi

predpismi. Všetky školy mali zriadené poradné orgány, kvalita ich práce ale nezaručovala vždy dostatočnú angažovanosť riešenia otázok výchovnej a vzdelávacej problematiky v prospech skvalitnenia vyučovacieho procesu. Najslabším článkom v riadení bol vnútorný systém kontroly a hodnotenia z hľadiska analýzy kontrolných zistení, vyvodzovania záverov a odstraňovania nedostatkov.

Oblasť **podmienok výchovy a vzdelávania** mala celkovo dobrú úroveň. V rámci personálnych podmienok spĺňalo kvalifikačné predpoklady a požiadavky na výkon riadiacej funkcie 86 % riaditeľov. Vypracované ročné plány kontinuálneho vzdelávania (okrem 1 školy) prezentovali plnú podporu odborného rastu pedagógov vedením škôl, v menšej miere boli na internom vzdelávaní zainteresované metodické orgány. Priestorové vybavenie škôl prevažne umožňovalo realizáciu školských vzdelávacích programov, ojedinele menej funkčné boli ich exteriéry, úpravu vstupných priestorov zabezpečilo len 11 % škôl. Úroveň materiálno-technických podmienok ovplyvňovali chýbajúce aktuálne učebnice. Dobré vybavenie škôl didaktickou technikou a IKT bolo v protiklade s nedostatočnou mierou ich využívania vo výchovno-vzdelávacom procese. V kontrolovaných subjektoch bola zabezpečená organizácia vyučovania, ktorá i napriek určitým nedostatkom umožňovala rešpektovať potreby žiakov, pričom boli zaistené vhodné podmienky na bezpečnosť a ochranu ich zdravia pri výchovno-vzdelávacích činnostiach. Menej postačujúca bola rozpracovanosť vlastných systémových aktivít k prevencii a riešeniu šikanovania a agresivity žiakov na podmienky školy.

Vo **výchovno-vzdelávacom procese** prevažne korešpondoval obsah preberaných tém s platnými učebnými osnovami a vzdelávacími štandardmi. V oblasti rozvíjania poznávacích a učebných kompetencií žiakov prevládalo sprístupňovanie nových poznatkov rôznymi formami s akcentom na osvojenie si správnych predstáv a praktických zručností. Pretrvával dôraz na zadávanie úloh podporujúcich porozumenie a aplikačné schopnosti žiakov. Menej boli zastúpené úlohy na rozvíjanie tvorivého myslenia, ktorých riešenie si vyžadovalo netradičné prístupy, uvedomenie si kauzálnych súvislostí a uplatnenie analýz i syntézy javov. Súčasťou vzdelávacích postupov učiteľov bola zväčša systémovo uplatňovaná priebežná spätná väzba, orientovaná na zistenie úrovne osvojenia a pochopenia poznatkov. Podporujúcim faktorom ovplyvňujúcim celkovú efektivitu vyučovania bolo na väčšine hospitácií využívanie vhodných učebných pomôcok, na dvoch tretinách hodín práca žiakov s rôznymi informačnými zdrojmi, avšak len na neceljej polovici hodín sa uplatnila didaktická technika. Spoločným pozitívom prevažujúcej väčšiny vyučovacích jednotiek bolo rozvíjanie komunikačných kompetencií žiakov ich vedením k aktívnemu ústnemu alebo písomnému prejavu, s adekvátnym podnecovaním k čítaniu s porozumením. Aktívne sa zapájali do výkladu, diskutovali, prezentovali získané vedomosti aj s použitím odbornej terminológie, ktorú od nich vyučujúci vyžadovali. Prínosom ovplyvňujúcim úroveň výraznej väčšiny procesov vzdelávania a učenia sa bola pozitívna pracovná atmosféra charakterizovaná empatickým prístupom učiteľov k žiakom a ich vzájomným rešpektovaním sa. K silným stránkam vyučovacieho procesu patrilo vedenie žiakov k osvojeniu si správnych postupov pri učebných činnostiach a k dodržiavaniu bezpečnostných pravidiel predovšetkým pri praktických úlohách. Žiaci zväčša vedeli riešiť zadania podporujúce aplikáciu poznatkov, v menšom rozsahu sa zapojili do navrhovania tvorivých riešení úloh, či formulácií záverov a hypotéz. Sociálne kompetencie žiakov v oblasti personálneho rozvoja jedinca boli podporované vytváraním príležitostí pre vyjadrenie vlastných názorov či postojov, čo väčšina žiakov vítala a spontánne reagovala na podnety. Svoje vyjadrenia spravidla vedeli odôvodniť, menej často podprieť správnou argumentáciou. Medzi slabé stránky sledovaného výchovno-vzdelávacieho procesu patrilo v rozvíjaní hodnotiacich zručností žiakov najmä nevytváranie stimulov pre vlastné sebahodnotenie a hodnotenie činnosti spolužiakov. V malom rozsahu bola na hodinách venovaná pozornosť rozvíjaniu zručností žiakov v oblasti IKT v dôsledku toho, že vyučujúci zriedkavo zaraďovali úlohy na priamu prácu s digitálnymi technológiami. Hospitačné zistenia poukazujú na potrebu venovať zvýšenú pozornosť rozdielnym vzdelávacím schopnostiam žiakov už v prípravnej fáze vyučovacích hodín výberom úloh diferencovanej

náročnosti, organizačným formám vyučovania so zreteľom na rozvoj interpersonálnych, sebahodnotiacich a hodnotiacich spôsobilostí žiakov. Z komparácie výsledkov z minulého školského roka vyplýva, že uvedené nedostatky pretrvávajú, pretože sledované kľúčové kompetencie aj v tomto školskom roku dosiahli približne rovnakú úroveň.

Výrazne pozitívne zistenia

- priaznivá klíma a kultúra škôl vytvárajúca podnetné vzdelávacie prostredie
- funkčnosť výchovného poradenstva
- zabezpečenie odbornosti vyučovania
- podpora odborného rastu pedagogických zamestnancov vedením škôl
- rozvíjanie pracovných a učebných návykov žiakov systematickým vedením k správny postupom pri práci

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- kvalita vypracovania školských vzdelávacích programov
- efektívnosť vnútroškolského kontrolného systému
- zameranie činnosti metodických orgánov na zvýšenie ich podielu pri skvalitnení výchovno-vzdelávacieho procesu
- zohľadňovanie rozdielnych vzdelávacích schopností a zručností žiakov zadávaním úloh diferencovanej náročnosti
- rozvíjanie kľúčových spôsobilostí žiakov v oblasti digitálnej gramotnosti
- podporovanie tímovej práce žiakov s cieľom rozvíjania ich interpersonálnych sociálnych kompetencií
- vytváranie podnetov a príležitostí na rozvíjanie hodnotiacich a sebahodnotiacich zručností žiakov s cieľom následnej sebaregulácie
- predchádzanie sociálno-patologickým javom vypracovaním a realizáciou účinných systémových preventívno-výchovných programov

Opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov

Štátna školská inšpekcia na základe inšpekčných zistení **uplatnila** voči kontrolovaným subjektom **260 odporúčaní**, ktoré v oblasti riadenia smerovali k zvýšeniu úrovne vypracovaných školských vzdelávacích programov, ku skvalitneniu vnútorného systému kontroly, k zefektívneniu činnosti poradných orgánov. V rámci podmienok výchovy a vzdelávania sa týkali doplnenia vybavenosti aktuálnymi učebnými pomôckami, rozpracovania systémových preventívno-výchovných aktivít. Odporúčania boli tiež zamerané na skvalitnenie vyučovania zvýšením frekvencie využívania didaktickej techniky a informačno-komunikačných technológií. Školskou inšpekciou **uložených 64 opatrení** bolo zacielených na odstránenie nedostatkov vo vypracovaných školských vzdelávacích programoch (vymedzenie vlastných cieľov a poslania výchovy a vzdelávania, zameranie školy, uvedenie spôsobu a podmienok ukončovania štúdia a vydania dokladu o získanom vzdelaní, zapracovanie prierezovej témy, vypracovanie poznámok k učebnému plánu). Ďalšie uložené opatrenie súviselo s rozpracovaním vnútorného systému kontroly a hodnotenia žiakov, s vykonaním opráv chýb v písomných vyhotoveniach rozhodnutí. K negatívnym zisteniam školská inšpekcia **uložila** riaditeľom sledovaných škôl zároveň **prijat' opatrenia** na ich odstránenie. Najčastejšie sa týkali ŠkVP (doplnenia chýbajúcich častí alebo dopracovania niektorých súčastí, zaradenia predmetov do vzdelávacích oblastí, zapracovania výkonových, obsahových štandardov a prierezových tém do UO, vypracovania alebo doplnenia poznámok k učebnému plánu, zosúladenia reálneho a deklarovaného stavu v personálnych a priestorových podmienkach, jeho zverejnenia na verejne prístupnom mieste), vedenia pedagogickej dokumentácie (dvojazyčnej evidencie záznamov o prebranom učive v triednych knihách škôl s vyučovacím jazykom maďarským, doplnenia chýbajúcich súčastí triednych výkazov

a protokolov o komisionálnej skúške), školských poriadkov (zapracovania práv a povinností zákonných zástupcov žiakov, ojedinele i podmienok na zaistenie ochrany žiakov pred diskrimináciou a násilím), rozhodnutí vydaných riaditeľmi škôl (citácie právnych predpisov vo výrokovej časti, úplnosti odôvodnenia, vydávania v rozpore s právnymi predpismi), organizácie vyučovania (dĺžky obedňajšej prestávky a niektorých vyučovacích hodín). K ďalším nedostatkom patrili nesplnenie kvalifikačných predpokladov na výkon funkcie zástupcu riaditeľa, nedodržanie rozsahu priamej vyučovacej činnosti členmi vedenia školy, nevypracovanie individuálnych vzdelávacích programov pre žiakov so ŠVVP.

Uložený záväzný pokyn sa týkal odvolania zástupcu riaditeľky pre technicko-ekonomické činnosti z funkcie vedúceho pedagogického zamestnanca v Žilinskom kraji.

Zriaďovateľ cirkevnej školy v Nitrianskom kraji bol **upozornený** na porušenie právnych predpisov vo veci názvu školy v zriaďovacej listine. V Prešovskom kraji boli na nesúlad ŠkVP so štátnym vzdelávacím programom upozornení zriaďovatelia 2 súkromných škôl.

Odporúčania a podnety

Riaditeľom škôl

- zlepšiť kvalitu vypracovania školských vzdelávacích programov
- vyhodnocovať kontrolnú činnosť a na základe analýzy jej výsledkov prijímať účinné opatrenia na odstraňovanie zistených nedostatkov
- zintenzívniť cielenú hospitačnú činnosť so zameraním na kontrolu uplatňovania pedagogických stratégií v rozvíjaní kľúčových kompetencií žiakov
- zefektívniť činnosť metodických orgánov najmä v plnení kontrolnej a vzdelávacej funkcie

Zriaďovateľom

- podporovať zlepšenie materiálno-technického vybavenia škôl
- zabezpečiť pre riaditeľov škôl poskytovanie odbornej a poradenskej činnosti pri výklade všeobecne záväzných právnych a rezortných predpisov a ich aplikácii v praxi

Metodicko-pedagogickému centru

- zamerať vzdelávacie aktivity pre pedagogických zamestnancov na moderné didaktické postupy vo vzťahu k rozvíjaniu kľúčových kompetencií žiakov

Štátnemu pedagogickému ústavu

- informovať priebežne, prehľadne a komplexne na webovej stránke o aktuálnych zmenách v jednotlivých štátnych vzdelávacích programoch

Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu SR

- doplniť do vyhlášky o stredných školách časť o poradných orgánoch riaditeľa školy
- zjednodušiť štruktúru štátnych vzdelávacích programov vyradením niektorých povinných súčastí. (*Odôvodnenie: Spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o vzdelaní určuje samotný stupeň vzdelania a je možné v skrátenej podobe túto informáciu včleniť do časti, ktorá obsahuje informáciu o stupni vzdelania. Takisto nadbytočná je aj časť požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov, školy sú povinné viesť o týchto procesoch ešte osobitnú agendu (§ 35 ods. 9 zákona č. 317/2009 Z. z. o pedagogických a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Informácie o potrebných a plánovaných zmenách v aprobačnej a funkčnej štruktúre zamestnancov by mohli byť obsiahnuté priamo v časti personálne zabezpečenie).*